

východiskom pre metodológiu tematologického prístupu k slovenskému básnickému materiálu. To v prípade, že by išlo o koordinovaný tím. Tímy však v slovenskej literárnej vede už dlhšie nefungujú, a tak druhá časť úvodu, písaná ex post, je pokusom nájsť spojivá medzi jednotlivými príspevkami, čo nie je jednoduché, lebo nejde o kolektívnu monografiu, ale o konferenčný zborník. Zvykli sme si už, že to druhé najčastejšie pripomína vrecúško – ba často poriadne vrece – naplnené cukrovinkami rôzneho druhu, tzv. konferenčnú zmesku. V prípade tohto pomerne útleho zborníka však, našťastie, ide o *výber* s prevažne šťastnou rukou. Od ideálu „systematického výskumu básnických podôb mesta“ (s. 10) sme síce ešte ďaleko – a zrejme ho ani nikdy nedosiahneme, lebo čo je už na Slovensku systematické? –, no privítať treba i tieto individuálne sondy. Niektoré z nich sú nielen dostatočne hlboké a vopred kvalitne pripravené, ale aj následne vyhodnotené. A najmä to posledné môže byť aj inšpirujúce.

Valér Mikula

TATÁR, Jozef. *Diagnózy literatúry. O akademickej literárnej vede v Banskej Bystrici.*

Banská Bystrica: Belianum, 2019. ISBN 978-80-557-1623-7.

Vedecká monografia Jozefa Tatára *Diagnózy literatúry* sa venuje reflektovaniu slovakistickej literárnej vedy na pôde banskobystrického vysokoškolského prostredia v premenách času (explicitne to konkretizuje doplňujúci názov práce). Ide o precízny pohľad historiografa literárnej vedy, interpretátora i kritika zároveň. I napriek tomu, že zobrazované prostredie je pre autora monografie „domovským stánkom“ – jednotlivých bádateľov a ich metodologické koncepcie či svetonázorové postoje, na ktoré sa vo svojich hodnoteniach odvoláva, detailne poznal – zachováva

si v hodnotení potrebný odstup, objektivitu. Výrazy, ktoré mi prichádzajú na myseľ po prečítaní celej publikácie, sú erudícia, koncepcnosť, systematickosť, výrazová i stylistická cizelovanosť.

Publikácia je rozdelená do dvoch častí. Prvá s názvom *Banskobystrická akademická literárna veda v čase a kritických spomienkach* v sebe integruje niekoľko tematicky modifikovaných častí. Autor vo vstupnej štúdii *Dejiny literárnej vedy v banskobystrickom vysokoškolskom prostredí* nielen sumarizuje, ale prostredníctvom svojich analyticko-komparatívnych lektúr prác „zakladateľských“ osobností a ich pokračovateľov vytvára skompletizovaný obraz o literárnovednom výskume v danom prostredí. Pôvodne z literárnohistorických i štrukturalistických modelov výkladu literatúry sa niektoré osobnosti jeho výberu orientovali v skúmaní i na spoločenský, ontologický i filozofický kontext. Zvýraznil, že i keď sa pokúšali svojimi textami naznačiť v literárnej vede autochtónne postoje prostredia (zvlášť voči nitrianskej enkláve), úsilie vymedziť sa (metodologicky, tematicky, koncepcne), nepopierali vývin, kontinuitu; potvrdzovali, že sú synergickou zložkou pri vytváraní celonárodného kontextu. Pripomínam, že uvedený obraz Tatárovho reflektovania nie je iba subjektívnym analytickým sondovaním textov predstaviteľov literárnej vedy banskobystrického akademického prostredia, ale aj usúvzťažnením ich bádateľskej činnosti so spoločensko-politickými determinantmi doby. Takto v rámci chronologického konceptu približuje najskôr tvorivé aktivity I. Plintoviča, V. Marčoka, M. Jurča, Z. Kasáča, E. Gombalu v pred- i ponormalizačnom čase. Zdôrazňuje, že okrem tvorby monografických prác participovali na príprave rôznych antológií, učebných textov, študijných príručiek, ale i publikácií historiografického či encyklopedického charakteru. Autor okrajovejšie približuje tvorbu P. Valčka a M.

Harpáňa, orientovaných na modernú literárnu teóriu; súčasťou „ambiciózneho kolektívu“ prednovembrových čias boli podľa J. Tatára aj bádatelky ako I. Púchyová, B. Šimonová, K. Krnová a Z. Hurtaiová.

Zaujímavou časťou v práci je reflektovanie premien banskobystrického akademického prostredia. Aj pri približovaní obrazu ponovembrovej situácie J. Tatár uvádza jednotlivcov z meniacich sa kolektívov „katedry“ s čiastkovým záberom na ich relevantné literárnovedné dominanty. Tento obraz má v závere štúdie – a súvisí to s personálnym posilňovaním „katedry“, ako aj s približovaním zborníkových prác i početných grantových úloh – opisnejší, enumeratívnejší ráz.

Ďalšie kapitoly Tatárovej vedeckej monografie tvoria štúdie, ktoré veľmi rigorózne, ba až minuciózne zaujímajú postoj k vybraným obdobiam tvorby autorov, k ich literárnovedným prácam i reflektovaným oblastiam ich percepcie. Tento výber autorov i problematiky, ktorú si v ich súvislosti J. Tatár všima, je veľmi subjektívny a súvisí s viacnásobným rigoróznym reflektovaním ich tvorby (niektoré zo štúdií už boli predtým v modifikovanej podobe publikované). I napriek tomu, že pri konštituovaní konkrétnych kapitol pracuje s množstvom dobových zdrojov literárnokritickej a literárnohistorickej povahy, tieto koncepcie na základe dedukujúcich postojov usúvzťažňuje, objektívne vytvára obraz vedeckého života skúmaných autorov. Takýmto spôsobom poukazuje na juvenílie a literárnu publicistiku Z. Kasáča či na tendencie monografickosti v prácach E. Gombalu. Podnetný je i Tatárov pohľad na ponovembrové reinterpretácie „návraty“ M. Jurča v oblasti detskej literatúry či portrét I. Sedláka ako kultúrneho a literárneho historika.

Druhá časť monografie – *Kritické pohľady na vedecké a odborné publikácie* – pozostáva z korpusu literárnokritických, recenzných postrehov k vedeckým i odborným prácam

bádateľov z banskobystrického prostredia. Príspevky tak dopĺňajú mozaiku k celkovému obrazu tohto synergicky modelovaného literárnovedného prostredia. Kvantita i povaha materiálov preto podnietila J. Tatára k húževnatej heuristike, a i keď k nim už nezaujíma interpretačné postoje ako v prípade predchádzajúcich štúdií, slúžia skôr ako zdrojové dokumenty, dôkazy bez komentárov.

Vedecká monografia J. Tatára *Diagnózy literatúry* je hodnotnou publikáciou o akademickej literárnej vede v Banskej Bystrici, o jej povahe i predstaviteľoch, ktorí ju svojím vedeckým zástojom budovali a v premenách času transformovali. Predpokladám, že kniha prinesie mnoho významných podnetov do diskusie o dejinách slovenskej literárnej vedy.

Jozef Brunclík

VŠETIČKA, František. *Francie literární.*

Jinočany: Nakladatelství H&H, 2019. ISBN 978-80-7319-130-6.

Meno českého literárneho vedca, prekladateľa a beletristu Františka Všetického je v slovenskom prostredí známe najmä vďaka jeho prácam z oblasti literárnej teórie a histórie. Autorov systematický záujem o poetiku a kompozičnú výstavbu slovesného diela doposiaľ reprezentuje množstvo odborných publikácií, ku ktorým v posledných rokoch pridal aj niekoľko kníh populárno-náučnej literatúry. Práve do tejto skupiny patrí aj jeho najnovšia zbierka fejtónov s názvom *Francie literární*. Tá v nejednom ohľade nadväzuje na jeho predchádzajúce literárne miestopisy (trilógia *Olomouc literární* alebo *Polsko literární*), naplňujúce funkciu erudovaných sprievodcov po rôznych miestach a regiónoch, ktoré sú úzko späté s významnými osobnosťami umeleckej spisby.

Najnovšia kniha F. Všetického obsahuje päťdesiatjeden fejtónov, abecedne zoradených